

TEGEVUSARUANNE

Käesolevast tegevusaruandest leiata ülevaate Peipsi Koostöö Keskuse poolt 2018. aastal läbi viidud tegevustest, partneritest ja rahastajatest.

MISSIOON JA EESMÄRGID

Peipsi Koostöö Keskus on mittetulunduslik valitsusväline kodanikeühendus, mille põhieesmärk on Peipsi järve piirkonna ja piirialade tasakaalustatud arengu teadmispõhine toetamine.

Organisatsioon on loodud aastal 1994. Meie kolm olulisemat tegevussuunda on:

- piiriülene- ja arengukoostöö
- maailma- ja keskkonnaharidus
- kogukonna areng

Oma eesmärkide saavutamiseks Peipsi Koostöö Keskus arendab ja viib ellu keskkonnateadlikkuse, kogukonna arendamise, arengu- ja piiriülese koostöö alaseid projekte; korraldab rahvusvahelisi seminare, konverentse, konkursse ja muid põhieesmärgiga seotud üritusi; annab välja põhikirjalise tegevusega seotud trükiseid; tegeleb heategevusega avalikes huvides.

Peipsi Koostöö Keskus on olnud mitmete organisatsioonide asutajaliikmete hulgas – SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus ja MTÜ Arengukoostöö Ümarlaud. Lisaks liikmelisus eri võrgustikes - näiteks Living Lakes võrgustik, idapartnerlusriikide kodanikeühenduste foorum (Eastern Partnership Civil Society Forum), ALDA (The European Association for Local Democracy).

Projekte viime ellu nii Peipsi-äärsetes ja -lähedastes piirkondades kui ka teisel pool Peipsi järve, Venemaa territooriumil. Meie arengukoostööprojektid on toetanud piiriveekogude haldamist, keskkonnaharidust, sotsiaalset ettevõtlust idapartnerlusriikides. Mitmeid projekte viime ellu koostöös EL partneritega

KOKKUVÕTLIKULT 2018. AASTAST

MTÜ juhatus oli 2-liikmeline. Töötasu juhatuse liikmetele maksti töölepingu alusel, liikmetasu ei makstud. MTÜ viis läbi sihtfinatseerimisega saadud tegevusi projektidele summas 199900 eurot, Annetustena laekus kokku 10 eurot. Tulu, mida ei käsitleta ettevõtlustuluna, saadi 3425 eurot. Muud tulud kokku 112 eurot. Netotulu ettevõtlusest ja annetustest on projektide omafinantseerigu allikaks.

2018. a. tööjõukulud olid kokku 93326 eurot .

Maailmahariduse ja arengukoostöö valdkonnas oli tihe aasta. Välisministeeriumi Arengukoostöö programm toetas projekte Valgevenes, Gruusias, Moldovas ja ka Eestis, Europe Aid programmi toel lõppes ka kolmeaastane rahvusvaheline maailmahariduse projekt SAME World. 2018. a jätkusid ka mitme Europe for Citizens programmi projekti maailmahariduslikud tegevused koostöös EL partneritega.

Keskkonnahariduslike tegevuste keskmes oli õppeprogrammide läbiviimine kooliõpilastele, aga ka lasteaialastele seda nii projektide toel kui teenustena. Samuti korraldati ka keskkonna- ja maailmahariduslikke koolitusi õpetajatele, juhendajatele.

2018. a. pakkusime praktikavõimalust kokku 3 üliõpilasele keskkonnahariduse ja arengukoostöö valdkondades.

I PIIRIÜLENE- JA ARENGUKOOSTÖÖ

EPICAH: Piiriülese koostöö poliitika loodus- ja kultuuripärandi edendamiseks (Effectiveness of Policy Instruments for Cross Border Advancement in Heritage)

Projektijuht: Margit Säre
Projekti periood: jaanuar 2017- detsember 2021
Rahastajad: Interreg Europe, KÜSK

EPICAH eesmärgiks on edendada loodus- ja kultuuripärandi kaitset Euroopa piiriladel; vahetades kogemusi ja häid tavasid 9 partneri vahel ning parandades piirkondlike regionaalaregu programmide tõhusust (keskendutakse 8-le piiriülese koostöö programmile).

Eesti partnerid tegelevad Eesti-Läti piiriala loodus- ja kultuuripärandi teemadega.

Projekti esimene etapp on suunatud poliitikaalase kogemuse vahetamisele, uuringutele, planeerimisele.

2018 a toimus 3 projekti rahvusvahelist kohtumist, valmis Eesti-Läti piiriülese loodus- ja kultuuriturismi koostöö analüüs ning korraldasime Valga-Valka piiriülese koostöö seminari.

Sotsiaalne ettevõtlus Kahhetis - Temi kogukonna toetuseks

Projektijuht: Margit Säre
Projekti periood: juuli 2017-jaanuar 2019
Rahastajad: EV Välisministeerium

Projekti eesmärgiks on arendada sotsiaalset ettevõtlust ja mahepõllumajandust, Kahheti piirkonnas; samuti aidata kaasa sidusa ühiskonna arengule Gruusias.

Meie partneriks on heategev ühing TEMI, kes on samas ka koduks/tööandjaks ligi

80-le sotsiaalse/ vaimse/füüsilise erivajadusega inimesele.

Projekti raames osteti tehnika ja alustati orgaaniliste marjamahlade tootmist TEMIs, mis annab esialgu tööd 9-le kogukonna liikmele.

Lisaks toimusid koolitused Kahheti piirkonna toiduainete väiketootjatele, tutvustati EL standardeid ja ekspordivõimalusi, tervishoiunõudeid jm. 2018. tutvustas TEMI oma orgaanilisi mahlu ligi 10-l messil, laadal ning alustati aktiivse müügitegevusega

Nägemispuudega inimeste keskkonnahariduse ja loodusobjektile ligipääsetavuse arendamine linnaruumis, Valgevenes

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: august 2017-november 2018

Rahastajad: EV Välisministeerium

Projekti eesmärgiks on arendada Valgevene nägemispuudega inimeste ühiskonnaellu kaasatust ja võrdseid võimalusi - läbi loodushariduse.

Projekt julgustab (nägemis)puudega inimesi ja nende esindusorganisatsioone korraldama/osalema rohkem välitegevustes. Seminaridel tutvustasime ka kaasava arhitektuuri teemat Valgevenes. Juunikuus avati Minski botaanikaaias loodusrada nägemispuudega inimestele, samuti arendati välja audiogiidid ja osteti vajalik tehnika.

Sõbralikud linnad (*Friendly Cities: Accessible Natural and Cultural Urban Environment for People with Disabilities*)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: jaanuar 2016 - oktoober 2018

Rahastajad: Euroopa Komisjon; kaasrahastab KÜSK

Projekt eesmärgiks on aidata kaasa erivajadustega inimeste paremate ligipääsuvõimaluste tagamisele loodus- ja kultuuripärandile. Samuti edendame kogemuste vahetamist Euroopa Liidu (Eesti, Rootsi, Saksamaa) ja Venemaa ühenduste vahel.

Projekti juhib Peipsi Järve Projekt Pihkvast ning lisaks Peipsi Koostöö Keskusele on partneriks on Pihkva Autistlike Laste Vanemate Ühing "Sina ja mina". Peipsi Koostöö Keskus vastutab projekti kommunikatsiooni ja teabevahetuse eest. 2018 oktoobris toimus projekti lõppkonverents Pihkvas

II MAAILMA- JA KESKKONNAHARIDUS

SAME World / Ühine maailm. Jätkusuutlikkus, teadlikkus, keskkond maailmahariduses Euroopa arengukoostöö aastal 2015 - S.A.M.E. WORLD. SUSTAINABILITY. AWARENESS. MOBILIZATION.

ENVIRONMENT in the Global Education for EYD 2015

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: jaanuar 2015 – märts 2018

Rahastaja: EL Europe Aid programm, kaasrahastab Välisministeeriumi Arengukoostöö programm

Projekti juhib Itaalia MTÜ C.I.E.S. Onlus, partneriteks on Itaalia, Hispaania, Portugali, Bulgaaria, Saksamaa, Sloveenia, Slovakkia, Kreeka ja Ungari MTÜd.

Projekti eesmärgiks on Euroopa arengukoostöö aastal tõsta teadlikkust maailmahariduse ja arengukoostöö teemadest rohujuure tasandil. Selleks koostatakse erinevaid innovaatilisi õppematerjale, teavitusel kasutatakse muuhulgas sotsiaalvõrgustikke. Projekti kesksed teemad on keskkonnaõiglus, keskkonnapagulased ja kliimamuutused.

Peipsi Koostöö Keskus osales õppematerjalide koostamises, korraldas koolitusi õpetajatele ja õppepäevi õpilastele (nii Peipsi äärsetes koolides kui ka mujal). 2018.a kevadel valmis video keskkonnaalasest ebaõiglusest Ida-Virumaal - põlevkivi kaevandamise mõjust igapäevaelule.

Projekti partnerite poolt ühiselt koostatud e-õppematerjal EduKit on kättesaadav: <http://edu-kit.sameworld.eu/>, kust leiab lisaks 12 teoreetilisele peatükile üle 35 aktiivõppejuhendit. Tasuta õppematerjal on kätte saadav üheteistkümnes eri keeles, sh eesti keeles.

Projekti ingliskeelne kodulehekülg: www.sameworld.eu

SISUMMA - Vähemuste õiguste toetamine läbi suurema meediateadlikkuse ja -aktiivsuse (European Social Initiative of Support to Minorities through Media Activism)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: oktoober 2016 - märts 2018

Rahastaja: EL Kodanike Euroopa programm

Projekti eesmärgiks on toetada sallivust, vähemuste integratsiooni ning noorte meediaalast kirjaoskust.

Eesti toimusid videokoolitused üliõpilastele ning materjali "Ränne - faktid ja suundumused maailmas ning Eestis" tutvustav seminar Tartus.

Projekti inglise keelne lehekülg: <http://www.sisumma.com/>

REMEDY - mineviku hääled (The Voice from the Past – Recalling Memories in Diversity)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: Oktoober 2016– märts 2018

Rahastaja: EL Kodanike Euroopa programm

Projekt keskendub ajaloolise mälu ja totalitaarreežiimide teemadele, toetades leppimist ja sallivust.

Samuti arutatakse, kuidas vältida mineviku vigu praeguse massimigratsiooni lainega toimetulekul EL-s. Projekti juhtpartneriks on Geraci Siculo omavalitsus Itaaliast ning seda viiakse ellu kümne Euroopa riigi kohalike omavalitsuste ja mittetulundussektori organisatsioonide koostöös.

Peipsi Koostöö Keskus teeb projekti raames koostööd Tartu Linnamuseumi KGB Kongide muuseumiga.

Play Europe (EduGames for Active Citizenship) -

Projektijuht: Jaana Reinek

Projekti periood: oktoober 2016– märts 2018

Rahastaja: EL Kodanike Euroopa programm

Projekti eesmärgiks on kodanike - eelkõige noorte- kaasamine ja osalus EL demokraatlikes protsessides ja ühiskonnas. Projekti partnerid vahetavad kogemusi ja parimaid praktikaid sotsiaalse ettevõtluse alal ning julgustatakse noori osalema sotsiaalses ettevõtluses. Peipsi Koostöö Keskus korraldas 2018 oktoobris projekti rahvusvahelise kohtumise Tartus

Maailmaharidus Peipsi piirkonnas 2018

Projektijuht: Eeva Kirsipuu-Vadi

Projekti periood: aprill 2018– aprill 2019

Rahastaja: Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest

Projekti üldisem eesmärk on selliste väärtustega Peipsimaa (ja laiemalt kogu Eesti), kus noored on inimõigusi austavad, sallivad, keskkonnaebaõiglust taunivad ning vaesemate piirkondade vastu solidaarsed. Ning Peipsimaa õpetajad on huvitatud ja kasutavad meelsasti oma töös maailmahariduslikke aktiivõppemeetodeid. Projekti tegevustes osales kokku kaheksa kooli - Mustvee Kool, Alatskivi J.Liivi nimeline Keskkool, Räpina Ühisgümnaasium, Kallaste Lasteaed-Põhikool, A.Haava nimeline Pala Kool, Vara Põhikool, Kolkja Lasteaed-Põhikool.

Aprilli lõpus korraldati õpetajatele koolitus-koostööseminar "Maailmaharidus Peipsimaa koolides" ning Mustvees, Räpinas ja Alatskivil toimusid õpilastele mõeldud kestliku arengu teemalised orienteerumismängud, kus oli osalejaid kokku 393. Sarnane orienteerumismäng viidi 50 osalejale läbi ka Tartus tudengipäevade ajal. Kasutatud ülesanded koondati ühte kogumikku ning elektroonselt kõigile huvilistele kättesaadavaks

keskkonnaharidus.ee, www.roheline.ee ja www.ctc.ee kaudu. 2018. a. hilissügisel toimus õpilastele sotsiaalklaamide konkursi ning maailmanädalad koolides koos loengute, õpitubade, filmide vaatamise, näituste jms, millest sai osa üle õpilase.

tehti

800

Keskkonnaharidus, loodusturism

Lakesperience - avasta Põhja- ja Baltimaade järvepiirkondi / Explore the Nordic-Baltic lakes

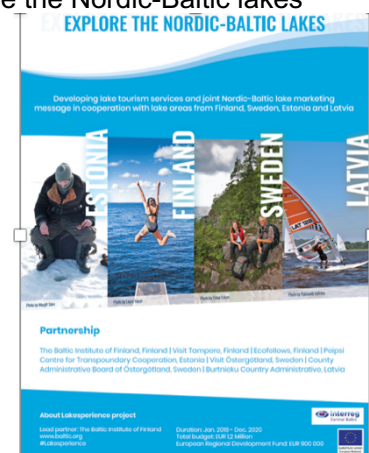
Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: Jaanuar 2018-detsember 2020

Rahastaja: Kesk-Läänemere programm, KÜSK

Projekt tegeleb järvepiirkondade arenguga Põhjas, eesmärgiga suurendada järvepiirkondade atraktiivsust ning arendada jätkusuutlikku loodusturismi - arendada kohalikku jätkusuutlikku majandust ja töökohtade loomist maapiirkonnas.

Projekt ühendab järvepiirkondade arenguga tegelevaid organisatsioone Pyhäjärvi ja Näsijärvi (Soome), Åsundeni Järnlundeni ja Stora Rängeni järve (Rootsi), Peipsi järve (Eesti) ja Burtnieku järve (Läti) piirkonnas.

EURO AQUA / Idapartnerlusriikide keskkonnaühenduste koostööprojekt kaasavast veemajandusest (AA-driven INTEGRATED LOCAL WATER GOVERNANCE in Eap)

Projektijuht: Margit Säre

Projekti periood: Juuli- detsember 2018

Rahastaja: Eastern Partnership Civil Society Forum

Projekti eesmärgiks on toetada idapartnerlusriikide keskkonnaühenduste koostööprojekt kaasavast veemajandusest. Projekti peamiseks tegevusteks oli: integreeritud kohaliku veemajanduse teemaline seminar Moldovas 11-13 September 2018 ning kogumik "Local Water Management in Georgia, Ukraine, Moldova, Belarus and Azerbaijan. A Collection of Local Water Management Insights from across EaP"

Teadusest andekatele geograafiahuvilistele

Projektijuht: Katrin Saart

Projekti periood: mai 2018

Rahastaja: Hasartmängumaksu nõukogu

Projekti eesmärk oli lisategevustega geograafiaolümpiaadil populariseerida Eestis tehtavat teadust ja saavutusi, kaasates valdkonna spetsialiste. Lisategevusteks olid erinevad töötoad ja koolitusloengut. Geograafiaolümpiaadi lõppvoor toimus kahel päeval, 11.-12. mai, 2018, Põlvas. Tegevused olid jagatud vastavalt ajakavale ja osalejatele.

Toimus kaks õppekursiooni: Põlvamaal: Ilumetsa kraater, Meenikunno raba ja Ootsipalu kõrgemaid puid vaatamas ning Rosma ristimets. Giid oli Taavi Pae. Aktiivõppeprogrammide osa viisid läbi juhendajad geoinformaatika ja regionaalplaneerimise erialadelt Tartu Ülikoolist, mis tutvustasid valdkonna teadus- ja arendustegevusi. Töötubadest oli võimalik vabal valikul osaleda planeerimine- Tartu kesklinna transpordilahendused, GPS-orienteerumine, GLOBE keskkonnamõõtmised, LTT-valdkonna õppimisvõimalused ja elukutsevalik, banaani DNA eraldamine. Õpetajate enesetäiendamiseks oli suunatud kaasaaegsete teadusarengute tutvustus andekatega tööks. Põhjalik ülevaade teadvustatud õppimisest ja erinevate metoodiliste oskuste ja ekspertteadmisi sh pedagoogikateaduses tutvustav koolitus „Meisterlikkuse saavutamisest Anders Ericsoni uuringute põhjal“. Kõigile toimus Kersti Veskimetsa loeng "Kas ühiskondade tekke ja arengu mõistmiseks on vaja nii geograafia- kui bioloogiateadmisi?".

Geograafiaolümpiaadi lõppvoorus võistles 107 õpilast ja 22 õpetajat, kes osales projekti raames tegevustes

III KOGUKONNA ARENG

ECOLIT - Vaimu avamine majandusele. Loominguline lähenemine majanduslikule kirjaoskusele (Mind-opening to Economy. Creative Approaches to Economic Literacy)

Projekti juht: Aija Kosk

Projekti periood: oktoober 2016 – märts 2018

Rahastaja: Erasmus+

Saksamaa MTÜ *Weltgewandt* juhitud projekti keskmes oli tõhusate meetodite väljatöötamine ja rakendamine täiskasvanute majandusalaste põhioskuste ja võtmepädevuste suurendamiseks. Projekti partnerid olid Inglismaalt, Eestist ja Tšehhist.

2017. aastal toimunud partnerite kohtumiste ja õppereiside käigus on valminud majandusliku kirjaoskuse aktiivõppe materjal täiskasvanud õppijale/õpetajale, mis sisaldab informatsiooni

krediidiraha arengust, eurosooni probleemidest, turust, tööstus 4.0 ja töö, ning avaliku sektori ökonomikast; täiendavat lugemist nii majanduse kui ka uuemate õpetamismetoodikate kohta; ja aktiivtegevusi. Aktiivtegevused on välja töötatud majandusõppe mitmekesistamiseks. Projekti kodulehel on kättesaadavad erinevate õppemängude läbiviimise juhendid, õpetus animatsiooni tegemiseks, õuesõppe programm ökosüsteemiteenuste määramiseks ning karjääriplaneerimise töölehed. Projekti kodulehel esitatud materjale katsetas ca 5-õppijaga kontrollgrupp. Õppetööle järgnes tagasiside kogumine. Kõik kasutatud meetodid said kontrollgrupilt positiivse tagasiside.

Projekti koduleht on kättesaadav kõikides partnerriikide keeltes ja inglise keeles:

<http://ecolite.weltgewandt-ev.de/en/erasmus-partnership-for-adult-education/>

JÕULUMATK, 27 detsember 2018

Teisel jõulupühal, 26. detsembril korraldasime meie annetusprogrammi osana Peipsi ääres kaks matka: Kasepää ja Kolkja kandis. Mõlemal matkal osales ligi 30 inimest, matkalised said lisaks mõnusa talveilma nautimisele imetleda teele jäävaid vaatamisväärsusi ja end värskes õhus liigutamisest hästi tunda.

EV100 jõulumatkade kampaania eestvedajaks oli Riigikantselei EV100 korraldustoimkond. Peipsi-äärsete matkade marsruut on osa #Lakesperience projekti toel välja töötatavast jalgrattamatka marsruudist.

TEENUSED

Peipsi Koostöö Keskus pakub eri teenuseid oma tegevussuundadega seotud valdkondades.

- **PROJEKTI ETTEVALMISTUS, KIRJUTAMINE JA JUHTIMINE**

Pakume tuge projektipõhises maailmas hakkama saamiseks: ekspertiis projektide kirjutamisel ja juhtimisel (loodushariduse, veemajanduse, piiriülese koostöö projektid).

- **UURINGUD JA ANALÜÜSID.**

Pakume analüüside ja uuringute läbiviimist (piirialade sotsiaal-majanduslikud uuringud, kalandusuuringud jms).

- **KOOLITUSTE JA SEMINARIDE, ÜRITUSTE KORRALDAMINE**

Pakume eri projektijuhtimisalaseid koolitusi; tuge piiriülest koostööd käsitlevate koolituste, konverentside, konverentsijärgsete õppereiside korraldamisega piirialadele; viime läbi loodushariduslikke õppepäevi ja korraldame õppereise; kirjastame loodushariduse valdkonna õppe- ja infomaterjale.

- **LOODUSÕPPEVAHENDITE LAENUTUS, ÕPPEMATERJALIDE JA EKSPOSITSIOONIDE KOOSTAMINE.**

Koostame vastavalt tellija soovile loodusõppeprogramme, töötame välja loodushariduslikke ekspositsioone.

Õppeprogrammide pakkumine teenustena

2018. a jätkus õppeprogrammide pakkumine ka tasulise teenusena, tellijateks eri koolid ja lasteaiad. Kokku osales 50 õppepäeval 1041 õpilast, lisaks ligi 100 õpetajat, lapsevanemat. Erinevaid Keskkonnaameti tellimusel välja töötatud loodusõppevahendeid laenutati tasuta.

Projektijuhtimiskursus TTÜ Tartu Kolledžis

Sügissemestril toimunud 4EAP mahuga projektijuhtimise kursusel osales ning kursuse lõputööd - projektitaotlust - kaitses kokku 19 üliõpilast.

PARTNERID JA SÕBRAD

Osalemise koostöövõrgustikes ja ühendustes:

- Keskkonnahariduse Tartu- ja Jõgevamaa ümarlauad
- Arengukoostöö Ümarlaud
- LIVING LAKES võrgustik
- Global WaterPartnership
- ALDA - The European Association for Local Democracy
- Eastern Partnership Civil Society Forum

Koostööpartnerid Eestis:

- Siseministeerium
- Välisministeerium
- Keskkonnaamet
- Keskkonnaministeerium
- Eesti-Vene Piiriveekogude Ühiskomisjon
- Arengukoostöö Ümarlaud
- Eesti Maaülikool
- Tartu Keskkonnahariduse Keskus
- Tartu Linnavalitsus
- Tartu Ülikool
- Tallinna Tehnikaülikool
- Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu
- Ajaleht „Peipsirannik“
- MTÜ Peipsimaa Turism
- Tartu Linnamuuseum
- Mustvee Kool
- Räpina Ühisgümnaasium
- J.Liivi nimeline Alatskivi Kool
- A.Haava nimeline Pala Põhikool
- Kolkja Lasteaed-Põhikool
- Kallaste Lasteaed-Põhikool

Projektite koostööpartnerid mujal maailmas:

- Peipsi Järve Projekt Pihkvas (Venemaa)
- Pihkva Regiooni Administratsioon Venemaa)
- Global Nature Fund / Ülemaailmne Looduse Fond (Saksamaa)
- Development Policy Foundation (Poola)
- CIES Onlus (Itaalia)
- Euro-Arab Foundation for Higher Studies (Hispaania)
- VITECO (Itaalia)
- Atlantic Axis of Peninsular Northwest (Portugal)
- The Baltic Institute of Finland
- Green Network (Valgevene)
- TEMI Community (Gruusia)
- MTÜ Naised Narochi piirkonna taassünni eest (Valgevene)
- MTÜ Casa Parianteasca (Moldova)

TOETAJAD 2018

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Eesti arengukoostöö (Eesti Vabariigi Välisministeerium)

Riigikantselei

Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Hasartmängumaksu Nõukogu (HTM)

Euroopa Komisjoni programmid: Europe Aid, Erasmus+, Kodanike Euroopa, Interreg Euroopa, Kesk-Läänemere programm

ALDA

Eraannetajad

LIIKMED 2018

Eeva Kirsipuu-Vadi

Katrin Saart

Margit Säre

Sirje Tamm

Aija Kosk

Täname kõiki liikmeid, sõpru, koostööpartnereid ja toetajaid!